

Storstockholms
brandförsvär

Kommunal plan för räddningsinsatser för Seveso högre verksamhet

Stockholms Exergis anläggning
Värtaverket och tillhörande
energihamn

Allmän del

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Syfte.....	3
1.2	Lagstiftning som berör kommunal plan för räddningsinsatser.....	3
1.3	Framtagandeprocess av planen.....	4
1.4	Disposition	4
1.5	Uppdatering och kommunikering av planen	5
2	Information om hur kommunens räddningstjänst organiseras vid en allvarlig kemikalieolycka	5
2.1	SSBF organisation	6
2.1.1	Ledningsorganisation för SSBF	7
2.1.2	Övergripande ledningsorganisation vid operativa insatser.....	7
2.1.3	Skadeplatsnära ledning av räddningsinsatser	8
2.1.4	Gränslös samverkan.....	8
3	Vilka personella och materiella resurser som behövs och hur dessa ska samordnas vid en allvarlig kemikalieolycka.....	8
3.1	Kemorganisation	8
3.2	Personella och materiella resurser på styrkorna på skadeplatsen.....	9
3.2.1	SSBF materiella resurser vid första insats.....	9
3.2.2	Materiella resurser i Stockholms Exergis anläggning	10
3.3	Stockholm Exergis organisation	10
3.4	Samordning.....	10
3.4.1	Externa aktörer	10
4	Hur räddningsinsatser ska genomföras vid en allvarlig kemikalieolycka, både inom och utanför verksamhetens område,.....	13
4.1	Genomförande av räddningsinsatser på Stockholms Exergis verksamhet....	13
4.1.1	Risker i Värtaverket och tillhörande Energihamn.....	13
4.1.2	Skadehändelse: Utsläpp av eldningsolja från cistern/rörledning som inte antänds	13
4.1.3	Skadehändelse: Brand i cistern för brandfarlig vätska.....	14
4.1.4	Skadehändelse: Läckage i ammoniaktank (24,5%)	14
4.2	Hantering av förorenat släckvatten	15
5	Vilka åtgärder som allmänheten och omgivande verksamheter mm ska vidta i händelse av en sådan olycka	15
5.1	Viktigt meddelande till allmänheten (VMA).....	15
5.2	Information till allmänheten.....	15

6 Uppgift om hur underrättelser till berörd myndighet i annan stat ska lämnas enligt 6 kap. 10 § tredje stycket lagen (2003:778) om skydd mot olyckor16

1 Inledning

1.1 Syfte

Kommunal plan för räddningsinsatser upprättas för verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningens högre kravnivå. Namnet Seveso härstammar från EUs Sevesodirektiv som handlar om att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Direktivets innehåll har sedan införts i Sverige genom upprättandet av Sevesolagstiftning.

I Storstockholms brandförsvarsförbunds verksamhetsområde finns en anläggning, Stockholms Exergi Värtaverket med tillhörande oljedepåområde i hamnen, som tillfaller under denna kategori. Denna anläggning är belägen i stadsdelen Hjorthagen.

Denna plan beskriver Storstockholms brandförsvars (SSBF) planering för räddningsinsatser vid allvarliga kemikalieolyckor i nämnd anläggning. En redogörelse finns för de förberedelser som SSBF har gjort om en större kemikalieolycka inträffar på anläggningen för att kunna begränsa olyckan så att konsekvenser för allmänheten och omgivningen kan minimeras.

I planen redogörs för hur räddningstjänsten är organiserad, hur utalarmering sker, eventuella resurser som behövs för en sådan insats, hur en sådan insats ska samordnas samt tillvägagångssättet för att varna och informera personer och verksamheter som finns i anläggningens närhet. Planen innehåller även en beskrivning av risker som kan föranleda en sådan olycka.

1.2 Lagstiftning som berör kommunal plan för räddningsinsatser

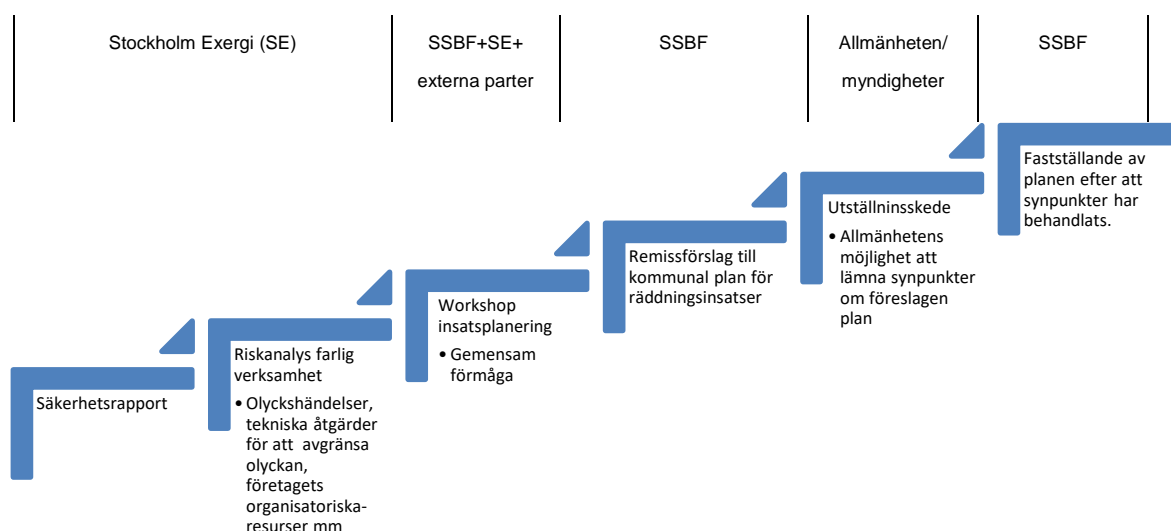
Sevesolagstiftningen omfattar följande lagar

- Lagen (1999:381) och förordningen (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor,
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap föreskrifterna (MSBFS 2015:8) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt
- Miljöbalken (1998:808), lagen om skydd mot olyckor (2003:778) och plan- och bygglagen (2010:900).

1.3 Framtagandeprocess av planen

Som utgångspunkt för framtagandeprocessen av denna plan är det material som verksamheten har tillhandahållit Länsstyrelsen enligt Sevesolagstiftningen såsom verksamhetens säkerhetsrapport samt dess interna plan för räddningsinsatser. Därtill tillkommer företagets riskanalys avseende storskaliga kemikalieolyckor som även innehåller beskrivningar av den förmåga som företaget innehar att hantera dessa olyckor. Förmågan innefattar både tekniska och organisatoriska aspekter.

I framtagandet av denna plan har SSBF anordnat aktörsgemensamma ”workshops” tillsammans med Stockholms Exergi och samverkande externa parter för att i detalj gå genom scenarier för stora kemikalieolyckor och identifiera mål och ansvar för genomförande av räddningsinsats avseende varje olyckstyp. Metoden som har tillämpats vid workshops baseras på den så kallade ”åttastegsmodellen”, framtagen av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Denna metod är utformad för att utreda insatsförmågor i relation till de risker som presenteras. Mer om denna metod finns på MSB hemsida¹.

Figur 1: Framtagandeprocessen för kommunal plan för räddningsinsatser.

Planen ska ställas ut för att allmänheten ska kunna lämna synpunkter på planen. Efter att synpunkterna från allmänheten har redogjorts, besvarats och planens innehåll eventuellt reviderats kommer räddningschefen att fastställa planen.

1.4 Disposition

Kommunal plan för räddningsinsatser innehåller tre delar. Den allmänna delen i planen beskriver översiktligt de aspekter som anges i bilaga 2 i MSB föreskrift². I tillägg

¹ <https://www.msb.se/sv/publikationer/insatsplanering---attastegsmodellen/>

² Myndigheten för samhällsskydd och beredskap föreskrifterna (MSBFS 2015:8) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

till denna del finns detaljerade handlingar (kommunal plan för räddningstjänsten, del B samt del C) som innehåller mer specifika uppgifter om anläggningen och räddningstjänstens genomförande.

Del B och C omfattas av sekretess enligt 18 kap. 8 § samt 13 § Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) och ställs inte ut till allmänheten.

Figur 2: Disposition

1.5 Uppdatering och kommunikering av planen

Den kommunala planen för räddningsinsats ska förnyas vart tredje år. Planen ska revideras så att den speglar de aktuella förhållanden. Vid revidering ska allmänheten ha möjlighet att lämna synpunkter på planen (3 kap. 6 § Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor).

Originaldokument har ställts ut till allmänheten för synpunkter under perioden: 2022-XX-XX till och med 2022-XX-XX.

Revidering	Datum	Ändring	Signatur
Upprättad	2022-08-26	Utställningshandling	LHO/HAG
Revidering	2022-XX-XX	Rev. Pga. inkomna synpunkter från samråd med verksamheterna.	LHO/HAG
Revidering	2022-XX-XX	Fastställd av räddningschefen	

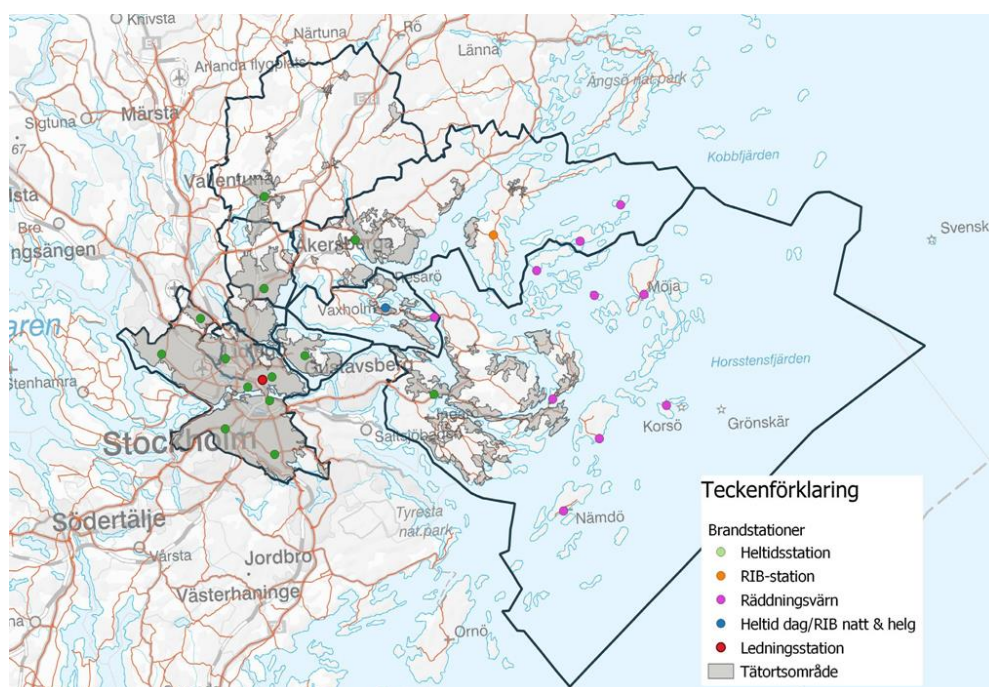
2 Information om hur kommunens räddningstjänst organiseras vid en allvarlig kemikalieolycka

Vid olyckor i sevesoanläggningen kan det uppstå kemikalieutsläpp som kan orsaka stora skador för personer som vistas i och i närheten av anläggningen men kan även leda till skador för miljön. Sådana olyckor, om de inträffar, kan vara komplexa, geografisk omfattande och kommer troligen leda till långvariga insatser. Viktiga komponenter för räddningstjänstens olyckshanteringsförmåga är de personella och materiella resurser men även personalens kompetens, organisationens uthållighet både

i lednings- och skadeplatsnivån samt förmågan att samverka med olika samhällsaktörer.

2.1 SSBF organisation

SSBF ansvarar för räddningstjänsten i tio kommuner: Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Det finns sammanlagt 13 heltidsbrandstationer, tio räddningsvårn och två övningsanläggningar i förbundets verksamhetsområde. Brandstationernas placering, personalresurser och fordonens utrustning samt materialtillgången är placerade på sådant sätt att insatserna kan påbörjas på rätt sätt och inom godtagbar tid.

Figur 3. Karta över SSBF:s geografiska område, uppdelat per medlemskommun med brandstationerna markerade.

Enligt lagen om skydd mot olyckor³ ska ”Räddningstjänsten planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt”. Det nationella målet har vidare tolkats i förbundets handlingsprogram till det övergripande målet: SSBF ingriper snabbt och effektivt och lindrar följderna av en olycka.

Bemanning på varje styrka på en brandstation kan variera mellan 5-10 personer beroende på de specialresurser som finns på brandstationen. Normalt är att den

³ [Lag \(2003:778\) om skydd mot olyckor](#)

sammanlagda operativa bemanningen i förbundets räddningsområde, som tjänstgör vid varje skiftpass, ca 110 personer dygnet runt.

Stockholms Exergis anläggning nås av två heltidsstationer (Östermalms och Lidingös brandstation) och en ledningsenhet (Johannes brandstation) inom 10 minuter efter att larmet är mottaget om stationerna inte är upptagna i en annan insats.

I nedanstående kartbild visas placeringen av brandstationerna som är belägna nära Stockholms Exergis anläggning och som är på plats cirka 10 minuter efter larmets mottagande.

Figur 4: Brandstationer inom 10 minuters insatstid från Stockholms Exergi.

2.1.1 Ledningsorganisation för SSBF

SSBFs räddningsledningssystemet har kapacitet och robusthet för att hantera flera räddningsinsatser samtidigt och för att hantera omfattande räddningsinsatser. Räddningsledningssystemet kan delas upp i två huvudsakliga delar: övergripande ledning och ledning av enskilda räddningsinsatser (skadeplatsnära ledning).

2.1.2 Övergripande ledningsorganisation vid operativa insatser

SSBFs insatsstyrkor leds från Räddningscentral Mitt (RCM). RCM ansvarar för utalarmering av räddnings- och ledningsresurser samt för övergripande ledning. RCM ansvarar även av räddningsregionens resurser, beredskapsplanering, myndighetssamverkan och information till medlemskommunerna (som avser eventuella samhällsstörningar). RCM bemannas dygnet runt av en operativ chef, ett ledningsbefäl och 6 stycken ledningsoperatörer varav två tjänstgör i yttre tjänst på Johannes brandstation. Räddningsledningssystemets högsta beslutsfattare är räddningschefen. Vaktstående räddningschef förväntas kunna verka direkt på distans och ska kunna inställa sig på RCM inom en timme vid behov.

2.1.3 Skadeplatsnära ledning av räddningsinsatser

Ledningsfunktionernas styrkeledare, insatsledare och regional insatsledare arbetar normalt med skadeplatsnära ledning och är bemannade dygnet runt.

Beroende på skadehändelsen omfattning kan olika ledningsresurser larmas till skadeplatsen. Den som leder en räddningsinsats kallas för räddningsledare. Denne ansvarar bland annat för att sätta målet med insatsen, fördela uppgifter och resurser utifrån målet och följa upp genomförandet. Räddningsledaren har rapporteringsskyldighet till övergripande ledning och har ansvar att samverka med verksamhetsinnehavaren och andra hjälpresurser, (polisen, ambulans mm.).

Styrkeledare som leder de enskilda räddningsenheterna utgår från brandstationerna medan insatsledaren och den regionala insatsledaren i normalfall utgår från Johannes brandstation. Dessa funktioner har egna ledningsfordon och har stöd av varsin larm- och ledningsoperatör i yttre tjänst.

2.1.4 Gränslös samverkan

SSBF har ett samverkansavtal med angränsande räddningstjänster i regionen. Syftet är att de nödställda ska få snabb hjälp med tillräckliga resurser utan hänsyn till de olika räddningstjänsternas administrativa gränser. Storstockholms brandförsvär ingår i Räddningsregion Östra Svealand (RRÖS) med Brandkåren Attunda, Uppsala Brandförsvär, Räddningstjänsten Norrtälje, Räddningstjänsten Enköping Håbo, Räddningstjänsten Gotland, Räddningstjänsten Sala-Heby, Södertörns brandförsvärsförbund och Sörmlandskustens räddningstjänst. Räddnings- och ledningsresurser larmas från en gemensam räddningscentral (RCM) utom Södertörns brandförsvärsförbund och Sörmlandskustens räddningstjänst som larmas från Räddningscentral Stockholms län (RCSL). Vid en stor kemikalieolycka kan första insatsen, som oftast riktar sig till livräddning, utgå från de närmaste brandstationerna inom SSBF och specialiserade enheter för sanering som utgår från Farsta brandstation och/eller från Attunda brandkår (stationerna Järfälla eller Upplands Väsby).

3 Vilka personella och materiella resurser som behövs och hur dessa ska samordnas vid en allvarlig kemikalieolycka

3.1 Kemorganisation

Räddningstjänsterna i regionen har tillsammans tagit fram en organisation som beskriver de operativa styrkornas förmågenivåer vid olyckor med farliga ämnen. De olika förmågenivåerna innebär praktisk och teoretisk utbildning kompletterat med rätt utrustning.

Organisationen är fördelad till 4 olika nivåer med avseende på förmåga och utrustning.

- Nivå 1 beskriver räddningspersonalens grundläggande kompetens för att utföra första livräddande åtgärder vid olyckor med farliga ämnen. Personalen har grundläggande kunskap i räddningskemi, taktik och metod. Denna nivå innehas av alla hel- och deltidsstationer.
- Nivå 2 innebär god kompetens i teknik och metod vid olyckor med farliga ämnen. Denna nivå innefattas av en kemresurs med utrustning och kompetens för tätning, överpumpning och neutralisering.
- Nivå 3 finns på specialenheter med särskild utrustning och kompetens. Personalen har fördjupad kompetens även i kemdykning. SSBF har personal som uppnår denna nivå.
- Nivå 4 är en statlig förstärkningsresurs. Personal på en av våra brandstationer innehar denna kompetens avseende avancerad indikering av farliga ämnen.

3.2 Personella och materiella resurser på styrkorna på skadeplatsen

Beroende på vad inkommande larm anger kan sammansättningen av de larmade styrkorna variera men t.ex. vid räddningsinsatser såsom stort utsläpp av farlig ämne-drivmedel kommer förstärkningsresurser skickas redan vid första utlarmning. En sådan larmplan kan t.ex. se ut på följande sätt:

Stationer	Enheter
Närmaste station	2 st. släckenheter +lastväxlare
Station 1	Släckenheter + pulveraggregat+ motorspruta
Station 2	Släckbil + pulveraggregat+ tankbil +motorspruta
Station 3	Kem nivå 3
Station 4	Kem nivå 2
Station 5	Tank
Ledningsstation	Insatsledare + Regional insatsledare
Station 3	Vid behov styrka för avancerad indikering av farliga ämnen + saneringsresurser
Station 4	Saneringsresursen släckresurser

Tabell 1: Exempel på en larmplan för stort utsläpp av kemikalier.

Den vidare resursuppbyggnaden på skadeplatsen är beroende på olyckans utveckling och omfattning.

3.2.1 SSBF materiella resurser vid första insats

En enskild styrka med släck -och räddningsfordon som anländer först till skadeplatsen har normalt ca 2,5 kbm vatten och 200 liter skum som kan användas för att täcka mindre bränslebränder alternativt minska avångning från vissa kemikalier. SSBF fogar

över 7 stycken tankbilsenheter som är placerade på heltidsstationer. Tankkapaciteten på enheterna varierar men sträcker sig mellan 6-9 kbm vatten och ca 500- 1000 l skum. Vid insatser där det finns behov att nå till hög höjd (vid t.ex. utrymning, tak-och cisternbrandsläckning) finns det i förbundet sammanlagt 12 stycken höjdfordon. Vid brandsläckning i vissa kemikalier används inte vatten utan istället används pulver.

SSBF innehar en specialresurs för att hantera kemikalieolyckor på Farsta brandstation. Enheten har en lastväxlarcontainer som innehåller specialutrustning för hantering av kemikalieutsläpp.

3.2.2 Materiella resurser i Stockholms Exergis anläggning

Vid utsläpp av bränsle

Depåområden i Energihamnen är försedda med mindre invallningar. Utlastningsområden för tankbilar och kajerna vid lossning av båtar är kopplade till ledningssystem för oljeförorenat vatten (OFA- system) som har en begränsad buffertkapacitet. Stockholm Exergi har ett eget förråd i anläggningen för absorptionsmedel och länsar. Där finns det även reparationsmaterial för tätning av mindre oljeläckage.

Vid brand

Stockholm Exergi har större mängd pulver i hamnområdet samt skum och brandslangar och munstycken. Depåområden är försedda med ett internt brandvattensystem kopplat till en egen pump som kan leverera stora mängder vatten för släckning.

Vid gasformigt kemikalieutsläpp

Hanteringsplatserna är försedda med gasvarnare kopplat till lokalt utrymningslarm.

3.3 Stockholm Exergis organisation

Kraftvärmeverket har en ständig bemanning i kontrollrummet samt särskilda vaktgrupper. Vid larm kan personalen vara behjälplig och bistå med olika arbetsuppgifter. Verket har även beredskap utanför normal kontorstid avseende olika befattningshavare med anläggningskunskap.

3.4 Samordning

3.4.1 Externa aktörer

Alla stora kemikalieolyckor som pågår under en längre tid är resurskrävande och det är nödvändigt att samverka med andra myndigheter och aktörer som innehar specifika kunskaper och resurser. SSBF ledningsorganisation kan förstärka resurserna genom att inkalla enskilda samverkande organisationer. Dessa kan vara kommunala förvaltningar

och bolag inom vatten- och avlopp, miljökontor och socialtjänsten. Vid kemikalieolyckor i kommunala vattenområden, som t.ex. i hamnen, är Stockholms Hamnar en viktig samarbetspart.

Samverkan Stockholmsregionen

I Stockholms län finns även en aktörsgemensam organisation ”Samverkan Stockholmsregionen (SSR)”. Vid en särskild händelse, tex. kemikalieolycka med stor utbredning kan olika aktörer kontakta Länsstyrelsens TiB (tjänsteman i beredskap) och aktivera en samverkanskonferens. Syftet är att dela gemensam lägesbild, undersöka samverkansbehov och informera om resursbehov.

Polismyndigheten

Vid en kemikalieolycka har polisen uppgift att upprätta avspärningar och insamla uppgifter från drabbade personer. Polisen är även behjälplig och ansvarar i vissa fall för genomföring av utrymning. För skydd är polisens personal utrustade med personlig skyddsutrustning i form av filtermask med kombinationsfilter som skyddar mot de flesta kemikalier. Polisens yttre befäl (Polisinsatschef) ansluter till räddningstjänstens ledningsplats i anslutning till olyckan och har som uppgift att samordna polisresurserna och samverka med räddningstjänsten och andra aktörer. Det finns även ett vakthavande befäl (VB) i bakre ledning som stödjer resursfördelningen från polisens ledningscentral.

Sjukvården

Personal i ambulanser, ambulanshelikoptrar och akutläkarbilar ska kunna påbörja prehospital sjukvårdsledning om de anländer som första enhet till ett skadeområde. Räddningstjänsten samverkar med sjukvårdsledaren på ledningsplats. Sjukvården har även speciella ledningsenheter i Stockholm som kan leda sjukvårdsledningsinsatsen vid särskild händelse. Beroende på situationen kan ledningsenhetens sjukvårdsledare ta över det medicinska ledningsansvaret alternativt stödja befintlig sjukvårdsledning i skadeområdet.

SOS Alarm

SOS Alarm har som uppgift att ta emot nödsamtal (112-samtal) och förmedla larm till räddningstjänsten, polis och sjukvård. Den kan även larma ut andra delar av samhällets hjälpresurser. Det är SOS Alarm som aktiverar SOS Viktigt meddelande till allmänheten – VMA på räddningstjänstens begäran. Det är även SOS Alarm som ansvarar för det nationella informationsnumret 113 13 där allmänheten kan både få verifierad information och lämna information om en pågående händelse.

Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap - MSB

Vid kemikalieolyckor kan räddningstjänsten även kontakta MSBs Tjänsteman i beredskap. MSB har egna experter och kontaktvägar till andra aktörer som kan ge råd och stöd till räddningstjänst om farliga ämnen. Myndigheten har även nationella resurser för oljeskydd och sanering. Brandkåren Attunda i SSBFs närområde agerar som nationell förstärkningsresurs vid sanering. MSB tillhandahåller även en digital beslutsstöd - RIB som kan användas för informationshämtning vid olyckor med farliga ämnen. MSB har även avtal med olika kemikalieföretag som har åtagit sig att bistå kommunal och statlig räddningstjänst. Om behov uppstår kan kemikalieföretaget även inkallas till olycksplatsen och medverka med personal och material.

Försvarsmakten

Försvarsmaktens CBRN-kompaniet har förmåga att stödja civila aktörer såsom räddningstjänster med detektering, identifiering och sanering av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har alltid en tjänsteman i beredskap (TiB-funktion) som kan nås via SOS Alarm. TiB-funktionen kan i sin tur aktivera länsstyrelsens krisledningsorganisation. Detta kan ske vid större händelser som innebär allvarlig samhällsstörning och där det finns behov av regional krisledning och samordning.

Släckmedelscentralen SMC

Släckmedelscentralen tillhandahåller kunskap och släckutrustning som kan användas vid cisternbränder. SMC har resursdepåer innehållande pumpar, skumvätska, skumkanoner och brandslangar. SMC har avtal med fyra stycken kommunala räddningstjänster (Malmö, Göteborg, Norrköping⁴ och Sundsvall) som besätter organisationen som kan anropas vid behov av storskalig släckning, såsom vid cisternbränder vid oljedepå. Totalt finns det drygt 200 stycken specialutbildade brandmän som tillhör till SMC's beredskapsorganisationen.

Kommunikationssystem

Vid omfattande olyckshändelser då flertal samhällsaktörer mobiliseras för att bistå i olyckshanteringen är behovet av ett stabilt och säkert radiokommunikationssystem nödvändig. Rakel som står för Radiokommunikation för Effektiv Ledning är ett system som används av "blåljusmyndigheter", försvarsmakten, länsstyrelser och flertal samhälleliga organisationer för effektiv kommunikering.

⁴ Räddningstjänsten Östra Götaland har nyligen övertagit ansvaret för resursdepån från Södertörns brandförsvärsförbund och håller på med utbildning av personal i SMC funktionen.

4 Hur räddningsinsatser ska genomföras vid en allvarlig kemikalieolycka, både inom och utanför verksamhetens område,

Vilken förmåga som behövs beror inte enbart på utsläppets storlek utan även på vilket ämne det är och var olyckan inträffar.

Alla stationer har förmåga (se avsnitt 3.1 om kemorganisation) att hantera mindre olyckor eller läckage av farliga ämnen. Både heltids- och deltidstationerna har förmåga att genomföra livräddning och livräddande personsanering vid mindre olyckor. De styrkor som anländer först på plats genomför normalt en livräddande insats och /eller spärrar av skadeplatsen i väntan på ytterligare resurser enligt överenskommen kemorganisation.

4.1 Genomförande av räddningsinsatser på Stockholms Exergis verksamhet

4.1.1 Risker i Värtaverket och tillhörande Energihamn

I Stockholm Exergis kraftvärmeverk på fastigheten Nimrod i stadsdelen Hjorthagen produceras både el och värme genom förbränning av fasta biobränslen men också bioolja, tallbecksolja och eldningsolja (Eo1). Oljedepåerna är placerade i Energihamnen. I kraftvärmeverket hanteras även diverse kemikalier, som t.ex. vattenlöslig ammoniak och brännbara gaser.

Stockholm Exergi har identifierat flertal större skadehändelsetyper med kemikalieutsläpp. Nedan presenteras utvalda typer av skadehändelser samt vilka åtgärder som ska vidtas för att minimera konsekvenserna vid en olycka. Mer detaljerade åtgärdsplaner finns beskrivna i Del C (ej allmän handling). Åtgärdsplanerna utgör exempel på hur en räddningsinsats kan genomföras.

4.1.2 Skadehändelse: Utsläpp av eldningsolja från cistern/rörledning som inte antänds

Åtgärderna riktar sig med målet att minimera personskador, säkerställa att bränslet inte antänds och att bränsleläckaget begränsas så att de inte når angränsande verksamheter, vattendrag (Lilla Värtan) och reningsverk via dagvattenbrunnar. Därefter ska utsläppet omhändertas.

Räddningstjänsten kommer i första skedet inrikta räddningsinsatsen mot livräddning. För att undvika att allmänheten beträder skadeområdet i hamnområdet är det av vikt att spärra av den kommunala vägen genom depåområdena. I detta skede behövs samverkan med både polisen och Stockholm Exergis egen personal. Utsläppets vidare spridning behöver stoppas vilket innebär att brunnar i och utanför depåområdet (Norra Hamnvägen) måste täckas och ventiler i spillvattenledningar manövreras. Om

utsläppet hotar att sprida sig till vattendrag kommer utläggning av länsar ske i hamnbassängen. Detta sker i samverkan med Stockholms Hamnar. För att kunna tätta större läckage kan SSBF samverka med extern aktör. Denna aktör kan även utföra uppsamling av läckaget. Insatsen förutsätter uppbyggnad av organisation med speciella kemstyrkor, saneringspersonal samt externa resurser för omhändertagande av de utsläppta kemikalierna.

4.1.3 Skadehändelse: Brand i cistern för brandfarlig vätska

Åtgärderna riktar sig med målet att minimera personskador, hindra att branden sprider sig till närliggande anläggningsdelar, begränsa förorenade flöden samt att släcka cisternbranden.

Räddningstjänsten kommer i första skedet inrikta räddningsinsatsen mot livräddning. För att undvika att allmänheten beträder skadeområdet i hamnen är det av vikt att spärra av de allmänna vägar som kan vara utsatta för farlig strålningspåverkan (Norra Hamnvägen, Lidingövägen). I detta skede behövs samverkan med både polis och Stockholms Exergis egen personal. Initialt kommer räddningstjänsten genomföra kylning av angränsande anläggningsdelar, utöver släckning av redan antända mindre bränder. Storskalig cisternsläckning förutsätter dock en resursuppbyggnad och kan endast ske med speciella resurser. Stockholm Exergi har ett avtal med Släckmedels centralen (SMC) om cisternbrandsläckning. Bränder i cisterner leder normalt till omfattande mängder av förorenat släckvatten. Det finns på förhand identifierade platser för omhändertagandet av förorenade flöden (miljöinsatsplan, Del B, ej allmänna handlingar). Stockholm Exergi har avtal med en extern resurs för uppsättning av översvämningssbarriärer samt hopsamlandet av förorenat släckvatten till en särskild katastroftank.

4.1.4 Skadehändelse: Läckage i ammoniaktank (24,5%)

Åtgärderna riktar sig med målet att minimera personskador, hindra kemikaliers spridning till omgivningen samt omhänderta utsläppet.

I första skedet kommer räddningstjänsten inrikta räddningsinsatsen mot livräddning och därefter samverka för avspärrning av området. För att begränsa utsläppets spridning i atmosfären kan förångad ammoniak tvättas ner och därefter övertäcks kvarvarande pöl för att förhindra avångning av ammoniak till atmosfären. Insatsen förutsätter uppbyggnad av organisation med speciella kemstyrkor, saneringspersonal samt externa resurser för omhändertagande av den utsläppta ammoniaken. Om utsläppet är omfattande kan det finnas behov att säkerställa att allmänheten inte utsätts för skadliga koncentrationer. I detta fall behöver polisens resurser nyttjas för att upprätta avspärrningar runt anläggningen och omgivande vägar.

4.2 Hanterings av förorenat släckvatten

Släckvatten från cisternbränder är förorenade med ämnen som är farliga för miljön och kan ge störningar om de når det kommunala reningsverket via avloppsledning. SSBF:s förmåga att hantera förorenat släckvatten är begränsad men i första skedet kommer dagvattenbrunnarna blockeras. För att hindra spridning av stora mängder genom invallning, uppsugning och bortforslande förutsätter att externa resurser kallas in. Således har Stockholm Exergi avtalat med extern aktör som har uppdrag att omhänderta det förorenade släckvattnet.

För att minska miljöpåverkan från förorenat släckvatten utbildas räddningspersonalen att använda så lite vatten som möjligt vid släckning.

5 Vilka åtgärder som allmänheten och omgivande verksamheter mm ska vidta i händelse av en sådan olycka

5.1 Viktigt meddelande till allmänheten (VMA)

Vid olyckor, kriser och andra allvarliga händelser kan varningsmeddelandet ”Viktigt meddelande till allmänheten” utlösas. Detta kan ske genom tyfonssystemet där varningssignalen ljuder med en sju (7) sekunders signal med efterföljande 14 sekunders tystnad under minst två (2) minuter. Varningssignalen kan även skickas via radio och tv. Det är endast behöriga myndigheter och vissa kemikalieföretag som kan begära att VMA ska aktiveras i händelse av att det föreligger omedelbar risk för skada på liv, egendom eller i miljön. Om SSBF begär att VMA skickas till samtliga mobiler som befinner sig i det drabbade området kan detta ske via sms-meddelande. Allmänheten kan även få varningen om de har laddat ner en speciell applikation ”112-appen”. Signal om att faran är över skickas ut via tyfonlarm och signalen är en 30 sekunder lång sammanhängande signal. Mer om VMA-signalen kan hittas på SSBF hemsida.⁵

5.2 Information till allmänheten

Boende och verksamheter i anläggningens närhet har fått SSBF:s informationsbroschyr gällande Stockholms Exergis anläggning, dess risker och hur de ska agera om något allvarligt inträffar. Specifikt gällande ammoniakutsläpp har man angett att personer som vistas utomhus och hamnar i ett gasmoln ska gå vinkelrätt mot rådande vindriktning för att komma ur gasmolnet fortast möjligt. Generellt gäller vid VMA att man ska söka skydd inomhus, stänga fönster, dörrar och ventilation om möjligt. Därefter ska man lyssna Sveriges Radio P4 för mer information. På SVT:s text-TV sida 100 kan man läsa om pågående VMA-händelse och på sida 559 på text-TV återges samma meddelande som läses upp radion.

⁵ <https://www.storstockholm.brand.se/>

Om allmänheten har behov om ytterligare information kan man besöka sidan www.krisinformation.se eller ringa Sveriges informationsnummer till 113 13 för att inte i onödan belasta nödnumret 112.

6 Uppgift om hur underrättelser till berörd myndighet i annan stat ska lämnas enligt 6 kap. 10 § tredje stycket lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Om olyckans konsekvenser har effekter för en annan nation ska SSBF meddela berörd myndighet i det aktuella landet. I sådana fall sker detta via räddningscentralen.